

вирощує мадам Мішель, спонукають його розпочати лікування і повернутися до здорового способу життя. У цьому ж розділі зображується захоплення мадам Мішель фільмами режисера Одзу і пояснюється походження камелій на паризькому подвір'ї. У фільмі є сцена, де герої милуються красою камелій на порослому мохом храмі. Консьєржка сприймає цю картину як «народження чистої краси в серцевині ефемерних пристрастей» [1, с. 102-103]. Наприкінці роману до Рене приходить Жан і розповідає, що саме квіти, назву яких він не може пригадати, допомогли йому одужати. Це етап, коли вже сама Рене починає звільнення від власних страхів і травм і почувається щасливою, бо «камелія може змінити долю» [1, с. 323]. Камелії стають для консьєржки Рене символом Краси, якої бракує у її повсякденні, символом подолання родинних психологічних травм, звільнення від самообмежень і маски їжачихи.

Отже, дослідження складників інтермедіальної парадигми роману М. Барбері «Елегантна їжачиха» надає змогу з'ясувати його художні особливості на проблемно-тематичному, персонажному, наративному й композиційному рівнях. Багатоаспектний полілог між творами музики, живопису, художньої літератури і кінематографу, між західною і східною культурою увиразнює філософсько-естетичний контекст твору.

Список використаних джерел

1. Барбері М. Елегантна їжачиха. Пер. с фр. Є. Кононенко. К. : Нора-Друк, 2010. 360 с.
2. Бітківська Г.В. Сучасний літературний журнал: інтермедіальний дискурс. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 468 с.
3. Devereux Herbeck M. (Re)casting the Concierge in Muriel Barbery's "L'élégance du hérisson". *Dalhousie French Studies*. 2018. Volume 112. P. 77–86. URL: <http://www.jstor.org/stable/45172527>.

MODEL PROGRAM IN CHEMISTRY 2023 OF THE INSTITUTION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION: PERSPECTIVES OF IMPLEMENTATION AND INNOVATION

Anichkina Olena

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Head of the Chemistry department
eva_kvitka@meta.ua

Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine

Реформування вивчення природничих предметів на рівні базової середньої освіти розпочнеться в Україні в вересні 2024 року, проте вже зараз відомі рекомендовані до використання модельні програми вивчення природничих предметів на рівні базової освіти, і хімії зокрема. На сьогодні запропоновано дві

модельних програми з хімії для 7-9 класів авторів Лашевської Г.А. [2] та Григоровича О.В. [1]. Поряд із значною подібністю запропонованих програм, в їх структурі та пропонованому змісті існують суттєві відмінності, як то, основними видами робіт, послідовністю та логікою вивчення предмету, а також здатністю вчителя зреалізувати запропоновані види діяльності на уроці з учнями з огляду на досвід і вільне володіння інноваційними методами навчання.

Так, Григорович О.В. [1] у програмі пропонує серед основних методів навчання лепбукінг («Lapbooking»), міндмеппінг («Mindmapping»), моделінг («Modeling»), тоді як Лашевська Г.А. [2] пропонує використовувати ще й сторітеллінг («Storytelling»).

З огляду на складні іноземні назви важливим буде уточнити зміст понять. Лепбукінг – метод використання в ході вивчення хімії невеликої за об'ємом багатофункціональної папки-складанки з систематизованим матеріалом із теми, представленим у вигляді ілюстрацій: рисунків, аплікацій, зображень, яскравих написів і позначень. Лепбук – засіб навчання хімії, який має яскраве оформлення, значну кількість декоративних елементів і дозволяє засвоїти, систематизувати, узагальнити та закріпити знання, а також, з часом, стає засобом актуалізації знань.

Mind Map – інтелектуальні, ментальні карти або радіантне мислення, в паперовому або електронному вигляді такі карти пропонується скласти за програмою Григоровича О.В. до кожної теми, що вивчається. Така робота передбачає встановлення наслідкових зв'язків, структурування матеріалу, визначення відносин між окремими елементами змісту, поступове об'єднання інтелектуальних карт в єдину глобальну систему. Такі карти можуть бути виконані як в паперовому вигляді з допомогою малюнків, так і в вигляді віртуальних карт виконаних з допомогою комп'ютерної техніки.

Сторітеллінг – метод який базується на самостійному складанні учням або повідомлені вчителем учням цікавих емоційних історій, які стосуються виучуваного матеріалу та мають яскраве емоційне забарвлення, що викликає емоційне захоплення та стає елементами емоційного впливу на процес засвоєння складного абстрактного матеріалу з хімії. Такі історії на початковому етапі вивчення хімії, як правило, складають вчителі, акцентуючи увагу на виборі героїв та конструювання сюжету, який здатен захопити учнів. У подальшому, учні набувають здатності самостійно виконувати таку роботу, складати подібні історії та розповідаючи їх один одному на уроці, реалізовувати метод взаємонавчання.

Слід зазначити, що незважаючи на складні англомовні назви методів вони є достатньо відомими, традиційними та розповсюдженими у викладанні хімії та інших природничих предметів протягом тривалого часу. Так, створення ілюстрацій до власних відповідей, пояснень, повідомлень, побудова різноманітних схем, діаграм завжди виступали обов'язковими елементами вивчення хімії, а оповідання матеріалу з допомогою зрозумілих учням образів практикується вчителями повсякчас, адже з огляду на абстрактний характер

хімічної науки, при транспортуванні відомостей з хімії в площину навчального предмету, реальні об'єкти набувають рис умовності та спрощення. Таким чином, запропоновані методи не є новими для викладання хімії, новими залишаються лише їх назви. Так, на противагу лепбуку існує аплікація, ілюстрація або колекція зображень або об'єктів; на противагу Mind mapping використовується традиційне складання або заповнення схем, блок-схем, діаграм для систематизації та узагальнення вивченого матеріалу; противагою сторітеллінгу є звичайне оповідання, емоційна розповідь, ілюстроване повідомлення тощо.

Складність використання запропонованих методів полягає у підготовці вчителів до їх реалізації на конкретних уроках хімії, адже використання в невеликій темі на 7-10 уроків чотирьох-п'яти інноваційних методів навчання, які вимагають від учня значної кропіткої роботи буде занадто ускладнювати навчання, перетворювати хімію на прояви творчості, спрощувати, примітивізувати та підміняти хімічну науку та ставати додатковим навантаженням для батьків учнів. Такі процеси обумовлені достатньою складністю діяльності, адже для виготовлення лепбука учню потрібно окрім вивчення матеріалу, створення його системи, визначення способів візуалізації, виготовлення або пошуку складових, їх розміщення та оформлення необхідним є створення і дизайнерських творчих елементів, які б відрізняли створений лепбук від інших. Отже, на виготовлення лепбуку в середньому учню сьомому класу необхідно витратити від 4 до 8 годин, що є достатньо великим часом для одного предмету, а також паралельно із цим необхідним буде виготовляти ментальну карту, що потребує не менше 3-5 годин та, наприклад, коміксу або оповідання, що передбачає 3-6 годин. Паралельно учні приймають участь у різноманітних проєктах (довготривалих або короткотривалих), це також потребує використання значного обсягу часу від двох до десяти годин.

Таким чином, молодий вчитель хімії має розуміти як організувати роботу класу та кожного учня для успішного виконання завдань програми та досягнення програмних результатів навчання: коли необхідно повідомляти про необхідність виконання завдання; періодичність зустрічей із учнями для вирішення питань, які виникають; визначити уроки на яких будуть представлені результати роботи, оскільки виділення окремого уроку на презентацію лепбуків, ментальних карт та історій є недоцільним, адже такий урок хімії перетвориться на творчий вечір із демонстрацією не завжди самостійно створених результатів діяльності.

Особливої уваги потребує збагачення програм уроками, які дозволять усвідомити значення хімічної науки для ужиткового життя людини, адже значення хімії для великих підприємств, промислових синтезів і виробництв є беззаперечним, адже саме хімічні технології забезпечують людство практично всіма необхідними засобами існування, а хімія є тією наукою яка здатна розв'язати більшість глобальних проблем людства. При цьому результати опитування свідчать, що більшість учнів сьомих класів ставляться до хімії негативно, адже вважають її занадто складною, незрозумілою та непотрібною.

Курс хімії 7-9 класу має бути націлений саме на переконання учнів, що навіть використання мила, споживання їжі, прання та догляд за собою – це ті щоденні елементарні речі, які супроводжуються хімічними реакціями та використанням хімічних речовин. З огляду на це модельні програми пропонують використовувати в якості реактивів ужиткові хімічні речовини і це є чудовою практикою формування розуміння значення хімії, проте слід пам'ятати, що перевантаження уроків дозвіллевим, розважальним, ужитковим значенням призводить до формування ставлення до хімії як до примітивної, науки про сміття, харчові продукти та хімічні дива.

Таким чином, основними завданнями сучасної методичної науки є підготовка та видання методичної літератури з особливостей навчання хімії та експериментування, які відповідають новим модельним програмам; активне підвищення кваліфікації молодих вчителів; педагогічний супровід молодих вчителів досвідченими дозволить сформувати генерацію молодих вчителів із сформованими експериментальними та методичними компетентностями, здатних не лише повідомляти матеріал, а бути промоутерами власного предмету, переконувати учнів вивчати хімію не заради накопичення системи знань, а формувати розуміння необхідності володіння мінімальним запасом компетентностей з хімії для реалізації безпечного життя в світі хімічних речовин. А відповідно, основним завданням сучасного закладу вищої освіти, який готує вчителів хімії є формування саме експериментальної компетентності, яка катастрофічно втрачена протягом останніх чотирьох років як на рівні загальної, так і вищої освіти. Саме хімічний експеримент – єдиний спосіб реалізації якісної хімічної освіти на всіх її рівнях.

Список використаних джерел

1. Модельна навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Григорович О. В.). Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/Khimiya.7-9.klas.Nryhorovych.29.12.2023.pdf>
2. Модельна навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Лашевська Г. А.). Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/Khimiya.7-9.klas.Lashevskya.18.08.2023.pdf>